

พระไม้: ภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรมชนเผ่าภูไทสู่การสร้างสรรค ภาพยนตร์

นิยม วงศ์พงษ์คำ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ปรีชา สาคร

คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ฮาวา วงศ์พงษ์คำ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ปรัชญา ปิ่นแก้ว

นักวิจัยอิสระ

วิชิต วัฒนานนท์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Phra Mai: Reflection of Phu Thai performing culture in film

Niyom Wongpongkham

Faculty of Fine Arts, Khon Kaen University, Thailand.

Preecha Sakorn

Faculty of Informatics, Mahasarakham University, Thailand.

Hawa Wongpongkham

Faculty of Fine Arts, Khon Kaen University, Thailand.

Prachaya Pinkaew

Independent Researcher, Thailand.

Wichit Wattananon

Faculty of Fine Arts, Khon Kaen University, Thailand.

Article Info:	Research Article
Article History:	Received March 28, 2025
	Revised July 21, 2025
	Accepted August 18, 2025
Corresponding Author :	Preecha Sakorn
E-mail Address :	preecha.s@msu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง พระไม้: ภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรมชนเผ่าภูไทสู่การสร้างสรรคภาพยนตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตภาพยนตร์จากความเชื่อเรื่องพระไม้จากวัฒนธรรมชนเผ่าภูไท ซึ่งพระไม้มีที่มาจากการผสมผสานระหว่างศิลปะพื้นบ้าน และอิทธิพลจากศิลปะล้านช้าง "พระไม้" เป็นสัญลักษณ์ของความศรัทธาในพระพุทธศาสนา และมีบทบาทสำคัญในพิธีกรรม และความเชื่อเกี่ยวกับภูตผีของชาวภูไท งานวิจัยนำองค์ประกอบดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรคภาพยนตร์แนวระทึกขวัญ สยองขวัญ สืบสวนสอบสวน เพื่อนำเสนอเรื่องราวที่ซับซ้อน ลึกซึ้งเกี่ยวกับความเชื่อ และจารีตดั้งเดิมของชนเผ่าภูไท จากการศึกษาในครั้งนี้ได้ผลิตเป็นภาพยนตร์แนวระทึกขวัญ สยองขวัญ สืบสวนสอบสวน 1 เรื่อง ซึ่งภาพยนตร์เรื่องนี้ควบคุมการผลิตโดยคุณปรัชญา ปิ่นแก้ว กำกับภาพยนตร์โดย นิยม วงศ์พงษ์คำ และปรีชา สาคร ภายใต้แนวคิด “พระไม้ วัตถุอันตรายอย่านำเข้าบ้าน” เป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงแนวคิดวิถีพุทธในการนำหลักคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

มากกว่าการนำรูปเคารพของพระพุทธเจ้ามาเป็นเครื่องแทนความศักดิ์สิทธิ์ เพื่อหวังผลประโยชน์อื่นใดนอกเหนือคำสอนตามดังคำกล่าวที่ว่า “อย่าให้พระพุทธรูปบังพระพุทธเจ้า”

คำสำคัญ : ความเชื่อ ชนเผ่าภูไท พระไม้ ภาพยนตร์สยองขวัญ ซอฟต์พาวเวอร์

Abstract

Subject research management model of Phra Mai: Reflection of Phu Thai performing culture in film. The objective is to produce a film based on the belief in wooden Buddhas from the Phu Thai ethnic culture. “Wooden Buddhas” are symbols of faith in Buddhism and play an important role in rituals and beliefs about ghosts of the Phu Thai people. This research applied these elements to create thriller, horror, and detective films to present complex and profound stories about the beliefs and traditions of the Phu Thai tribe. From this study, one thriller, horror, and detective film was produced by Mr. Prachaya Pinkaew and directed by Niyom Wongpongkham and Preecha Sakorn under the concept of “Wooden Buddhas, Dangerous Objects, Do Not Bring Them into Your Home” as a medium to connect the concept of Buddhist ways in using the teachings of the Lord Buddha as a spiritual support rather than using Buddha images as a symbol of sacredness to gain benefits other than the teachings, as the saying goes, “Do not let the Buddha image cover the Buddha.”

Keywords : Belief, Phu thai tribe, Wooden buddha, Horror film, Soft power

บทนำ

อุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยถือเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริม "Soft Power" ของประเทศ ด้วยศักยภาพในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ประเพณี และเอกลักษณ์ไทยไปสู่สายตาชาวโลกผ่านสื่อภาพยนตร์ โดยไม่ต้องใช้กำลัง หรืออำนาจทางเศรษฐกิจโดยตรง และเพื่อพัฒนา ขับเคลื่อนอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยให้เติบโตเป็นที่ยอมรับในระดับสากล รัฐบาลได้จัดตั้งหน่วยงานอย่าง Thailand Creative Content Agency (THACCA) มีหน้าที่สนับสนุน 11 อุตสาหกรรม และอุตสาหกรรมภาพยนตร์เป็นหนึ่งในนั้น

ประเภทของภาพยนตร์ที่ได้รับความนิยม และทำรายได้สูงในประเทศไทย ได้แก่ ภาพยนตร์สยองขวัญ ซึ่งภาพยนตร์สยองขวัญของไทยมีรากฐานมาจากความเชื่อพื้นบ้าน และตำนานเกี่ยวกับสิ่งลี้ลับที่ถูกเล่าขานมาตั้งแต่อดีต เรื่องราวเหล่านี้มักมีบทบาทสำคัญในสังคมไทย โดยแฝงไปด้วยคติสอนใจ และสะท้อนถึงความกลัว และความไม่รู้ของคนไทยในยุคที่ยังไม่มีไฟฟ้า ทำให้เกิดการสร้างความกลัวจากจินตนาการ (สุกัญญา สมไพบูลย์, 2566) จึงได้หยิบยกองค์ประกอบเหล่านี้มาถ่ายทอดเป็นเรื่องราวที่ทั้งน่ากลัว และลึกลับ ซึ่งช่วยสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวให้กับภาพยนตร์ไทยบนเวทีโลก

ภาคอีสาน หรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย มีเชื่อในเรื่องภูตผี และวิญญาณ ว่ามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้คนในชนเผ่าภูไท ซึ่งเป็นหนึ่งในชนเผ่าที่มีความเชื่อในโลกหลังความตาย ชนเผ่าภูไทเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในภาคอีสาน แถบจังหวัดกาฬสินธุ์ นครพนม มุกดาหาร และสกลนคร (สำนักงานจังหวัดนครพนม, 2561) ชนเผ่าภูไทมีความเชื่อเรื่องภูตผี และมีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบูชาผีบรรพบุรุษ โดยเชื่อว่าผี หรือวิญญาณมีส่วนสำคัญในการคุ้มครอง ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของคนในชุมชน มีพิธีกรรมที่สำคัญอย่าง พิธีเหยา ซึ่งเป็นการรักษาโรค หรือเลี้ยงผีเพื่อความเป็นสิริมงคล (รัชนิกร ไวกลา,

2562) และคนอีสานยังมีความเชื่อที่มาจากหลักปฏิบัติทางศาสนา โดยคนอีสานใช้พระไม้แทนสัญลักษณ์ความศรัทธา เป็นสื่อกลางในการสอนคตินิยม และแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดี เช่น ความเรียบง่าย ความพอเพียง และความสงบสุข ซึ่งสอดคล้องกับหลักคำสอนของพุทธศาสนา (พระมหาพนกตสารโ, 2560 : 99-114) สะท้อนคติ และความเชื่อ ผ่านบริบทภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากที่กล่าวมา หากนำความเชื่อเรื่องผี และความศรัทธาในพระพุทธรูปไม้ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความศักดิ์สิทธิ์ และการบูชาธรรมชาติในท้องถิ่น มาประยุกต์ใช้ในการสร้างภาพยนตร์แนวสยองขวัญ ไม่เพียงสร้างความบันเทิง แต่ยังสามารถสร้างความเข้าใจในเรื่องของการใช้สัญลักษณ์ และความเชื่อทางวัฒนธรรมอีสานได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงผลิตภาพยนตร์แนวสยองขวัญจากพระไม้ และสะท้อนภาพสังคมวัฒนธรรมชนเผ่าภูไท เพื่อสร้างความตระหนักรู้ และความสนใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น พร้อมทั้งเสริมสร้าง Soft Power ของประเทศไทยในเวทีสากล

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อผลิตภาพยนตร์จากความเชื่อเรื่องพระไม้จากวัฒนธรรมชนเผ่าภูไท

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาประวัติความเป็นมาของพระไม้ ศึกษาเนื้อหาด้านสังคม และวัฒนธรรมของชนเผ่าภูไท และศึกษาความเชื่อเรื่องพระไม้ในบริบทของชนเผ่าภูไท

1.2 ขอบเขตระยะเวลา มีระยะเวลาดำเนินการวิจัย 1 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่าง วิจัยเชิงคุณภาพ และงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ โดยศึกษาเอกสารงานวิจัย และข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพระไม้ ชนเผ่าภูไท เพื่อศึกษาแนวคิดการนำพระไม้ไปสู่การสร้างสรรค์สื่อภาพยนตร์จากวัฒนธรรมชนเผ่าภูไท

3. ขั้นตอนการวิจัย

การศึกษาเรื่อง พระไม้: ภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรมชนเผ่าภูไทสู่การสร้างสรรค์ภาพยนตร์ มีเป้าหมายของโครงการคือ ภาพยนตร์ 1 เรื่อง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยแบ่งกระบวนการศึกษาออกเป็น 4 ช่วง ซึ่งประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังนี้

ช่วงที่ 1 กระบวนการก่อนการผลิต (pre-Production) เป็นกระบวนการผลิตภาพยนตร์แนวสยองขวัญจากพระไม้ โดยดำเนินการศึกษาตามแนวทางการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ของ สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2557) และแนวคิดการเล่าเรื่องแบบ 3 องค์ ของ Sakorn, P. (2023) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดแนวคิด คือการศึกษาถึงที่มาของแนวคิดในการสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบร่างโดยการแปรความคิดในขั้นตอนที่ 1 ให้เห็นเป็นรูปธรรม และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องแบบ 3 องค์

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาแบบ คือการพัฒนาแบบร่างที่เลือกแล้วในข้อที่ 2 ให้เป็นแบบจริงที่มีรายละเอียดครบถ้วน

ช่วงที่ 2 กระบวนการผลิต (production) เป็นขั้นตอนของการถ่ายทำหลังจากที่ได้วางแผนแล้วตามแนวคิดของ สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2557) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 4 การประกอบสร้าง คือกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจริง

ช่วงที่ 3 กระบวนการหลังการผลิต (post-production) เป็นขั้นตอนเกี่ยวกับการติดต่อ ใส่เทคนิคพิเศษทั้งด้านภาพ และเสียง เพื่อให้ภาพยนตร์สมบูรณ์ตามความต้องการ ตามแนวคิดของ ของ สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2557) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรายละเอียด คือกระบวนการในการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์การศึกษาถึงการสร้างสรรค์ และการผลิต

ช่วงที่ 4 กระบวนการเผยแพร่ผลงาน (distribution) เป็นขั้นตอนการนำเสนอผลงานออกไปในช่องทางต่าง ๆ รวมไปถึง การนำผลการประเมินเบื้องต้นไปปรับปรุงแก้ไข ตามแนวคิดของ ของ สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2557) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 6 การนำเสนอผลงาน

ขั้นตอนที่ 7 การประเมินผล

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง พระไม้: ภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรมชนเผ่าภูไทสู่การสร้างสรรค์ภาพยนตร์ มีเป้าหมายเพื่อศึกษา และ วิเคราะห์บทบาทของพระไม้อีสานในบริบทของชนเผ่าภูไท อันเป็นเครื่องสะท้อนอัตลักษณ์ ความเชื่อ และแนวคิดทางวัฒนธรรมที่ สืบทอดกันมา เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างภาพยนตร์แนวสยองขวัญ จากการศึกษาได้ผลการวิจัยดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของพระพุทธรูปไม้

ประวัติการสร้างพระไม้ในภาคอีสานไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าเริ่มสร้างเมื่อใด และใครเป็นผู้สร้างครั้งแรก เนื่องจากขาด หลักฐานเอกสารที่ยืนยันชัดเจน จากการศึกษารูปแบบพบว่าพระไม้อีสานมีลักษณะใกล้เคียงกับพระไม้ในสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวมาก จนแยกออกจากกันได้ยาก สันนิษฐานว่าเป็นงานจากสกุลช่างเดียวกัน หรือได้รับอิทธิพล และแลกเปลี่ยนกัน นักวิชาการบางท่านเสนอว่า พระไม้อีสานได้รับอิทธิพลจากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงในศิลปะแบบล้านช้าง ซึ่งแพร่เข้ามาฝั่งไทยผ่านการอพยพโยกย้ายหรือเครือญาติ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ระบุว่าชาวลาวนับถือพุทธศาสนาตั้งแต่สมัยจุลศักราช 612 ในอาณาจักร หนองแส (ลาว) ในรูปแบบพุทธศานาหมายาน แต่ในเวลาต่อมาศาสนานี้คงอยู่เฉพาะในชนชั้นสูง ขณะที่ชาวบ้านยังนับถือผีฟ้า และผีแถน (นิยม วงศ์พงษ์คำ, 2557)

จนกระทั่ง พ.ศ. 1902 เมื่อพระเจ้าฟ้ารุ่งขึ้นครองราชย์ในอาณาจักรล้านช้าง จึงนำพุทธศาสนาเข้ามาอย่างเป็นทางการ ทำให้เจริญรุ่งเรืองสืบมา นักวิชาการเชื่อว่าการสร้างพระไม้อีสานน่าจะเริ่มหลังยุคของพระเจ้าฟ้ารุ่ง โดยเลียนแบบพระบาง ซึ่ง พระองค์อัญเชิญมาจากเมืองอินทปัตนคร (กัมพูชา) ต่อมาพระไม้ประทับยืนซึ่งทำได้ยาก และไม่เหมาะกับช่างพื้นบ้าน จึงเปลี่ยนมา สร้างพระไม้ประทับนั่งในปางต่าง ๆ แทน ทำให้พระไม้ประทับนั่งพบมากกว่าพระไม้ประทับยืน (นิยม วงศ์พงษ์คำ, 2557)

โดยเหตุในการสร้าง เกิดจากความศรัทธาอันแรงกล้าของบรรพบุรุษที่ต้องการแสดงออกถึงความเคารพ และสักการะต่อ พระพุทธเจ้า พระธรรมคำสั่งสอน และพระสงฆ์ แรงศรัทธานี้ได้ถูกถ่ายทอดผ่านงานพุทธศิลป์ที่เรียกว่า "พระไม้" ซึ่งถือเป็นสมบัติ อันทรงคุณค่าของชุมชน และไม้ที่นิยมนำมาใช้ในการแกะสลักพระไม้อีสานจะคัดเลือกจากไม้มงคล ได้แก่

1) ไม้โพธิ์เป็นสัญลักษณ์สำคัญทางพุทธศาสนา เนื่องจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ใต้ต้นโพธิ์ นักปราชญ์โบราณจึงนำกิ่งต้นโพธิ์ที่หันไปทางทิศตะวันออกมาใช้แกะสลักพระพุทธรูป ส่วนรากแกะเป็นรูปมหาสาวกหรือพระภิกษุ สื่อถึงการตรัสรู้ของพระตถาคต

2) ไม้คูณ (ราชพฤกษ์) ไม้ดอกสีเหลืองบานในหน้าแล้ง คำว่า “คูณ” หมายถึงสิริมงคล และความเย็นเป็นสุข เชื่อว่าให้ความร่มเย็นและโชคลาภ

3) ไม้ยอ มีทั้งยอบ้าน และยอป่า คำว่า “ยอ” หมายถึงการยกย่องสรรเสริญ เชื่อว่าจะทำให้ผู้สร้างเป็นที่นิยมและได้รับการยกย่องในสังคม

4) ไม้จันทน์ (แก่นจันทน์) เกี่ยวข้องกับตำนานพระพุทธรูปองค์แรกที่สร้างด้วยไม้แก่นจันทน์แดง เชื่อว่าเป็นไม้มงคลเก่าแก่

5) ไม้พยอม สื่อถึงการช่วยเหลือเกื้อกูล เชื่อว่าจะได้อานิสงส์ให้ผู้อื่นช่วยเหลือ เกื้อหนุนด้วยลาภ ยศ และความสุข

6) ไม้ขนุน คำว่า “ขนุน” หมายถึงการเกื้อหนุนอุปถัมภ์ เชื่อว่าผู้สร้างจะได้รับการช่วยเหลือเกื้อกูลทั้งในชาตินี้และชาติหน้า

7) ไม้กระโดน คำว่า “โดน” หมายถึงยาวนาน เชื่อว่าการแกะพระจากไม้กระโดนจะทำให้มีอายุยืนยาว

8) ไม้มะขาม เนื้อไม้แข็งแรง อายุยืน เชื่อว่าผู้สร้างจะมีร่างกายแข็งแรงและอายุยืนเหมือนไม้มะขาม (พุทธศาสนาและปรัชญา, 2564 อ้างใน Thapkhapha, Leeka, & Ritthithit (2022))

2. พระพุทธรูปไม้ กับ การผสมผสานความเชื่อ และกุศโลบายทางศาสนา

พระพุทธรูปไม้เป็นศิลปะทางศาสนาที่ไม่เพียงแต่เป็นเครื่องหมายแห่งศรัทธาในพระพุทธศาสนา แต่ยังสะท้อนถึงความเชื่อพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกับผี และอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ การสร้างพระพุทธรูปไม้จึงเป็นกระบวนการที่รวมเอาความศักดิ์สิทธิ์และปัญญาแห่งพุทธศาสนามาหลอมรวมกับความเชื่อของชุมชนดั้งเดิม อันเป็นกุศโลบายที่ช่วยให้พุทธศาสนาได้รับการยอมรับ และคงอยู่ในสังคมอีสานได้อย่างแนบแน่น

2.1 ความเชื่อเรื่องผีและสิ่งเร้นลับ

ในสังคมดั้งเดิมของภาคอีสาน ความเชื่อเรื่องผีเป็นสิ่งที่ฝังรากลึกอยู่ในวิถีชีวิตของชาวบ้าน ผีถูกมองว่าเป็นพลังเหนือธรรมชาติที่สามารถปกป้องหรือทำร้ายมนุษย์ได้ ต้นไม้ใหญ่ หรือไม้บางชนิดมักถูกเชื่อว่าเป็นที่สิงสถิตของวิญญาณ พบว่าจากงานวิจัยของ Sornsena, S., Apirating, P., & Suksamran, S. (2021). สามารถแบ่งความเชื่อและสุนทรียศาสตร์ของต้นไม้มรดกอีสานเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1) ความเชื่อดั้งเดิมซึ่งสืบทอดกันมาผ่านตำนานและเรื่องเล่า เช่น ความเชื่อว่ามีวิญญาณหรือเทพสิงสถิตในต้นไม้ใหญ่ ต้นตะเคียนทองพันปี จังหวัดนครราชสีมา เชื่อกันว่ามีวิญญาณสถิตอยู่ภายในต้นไม้ คอยปกป้องผืนป่า ชาวบ้าน ชาวเขิงขาง และคอยออกเลขเด็ดให้กับผู้ศรัทธา ร่องรอยคำอธิษฐานของวิญญาณสามารถมองเห็นได้จากซากผงและไม้พุ่มรอบรดต้นไม้ของผู้แสวงหาโชคลาภ

2) ความเชื่อใหม่ที่ต่อยอดจากเดิม เช่น การคล้องกุญแจคู่รักที่ต้นไม้เพื่อสัญลักษณ์แห่งความรัก กล่าวคือ ประเพณีที่คู่รักจะคล้องกุญแจไว้ที่ราวบันไดรอบต้นรักนิรันดร์ของต้นหว้าน้ำในจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นสัญลักษณ์แห่งความรัก ซึ่งได้ให้ความหมายใหม่แก่ต้นไม้มรดก และพื้นที่โดยรอบ

3) ความเชื่อที่ผูกพันกับสถานที่ เช่น ป่าคำชะโนด จังหวัดอุดรธานีที่เชื่อมโยงกับตำนานพญานาค รวมถึงบริเวณดอนปู่ตา จังหวัดอำนาจเจริญซึ่งพบต้นเสม็ดจำนวนมากจากสมัยทวารวดี ทำให้พื้นที่นี้กลายเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านมาสักการะ เพราะเชื่อว่ามีวิญญาณสิงสถิตอยู่ในต้นตะแบกโบราณ

4) ความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณที่มีบุคลิกหรือเพศชัดเจน และที่ไม่สามารถระบุได้ เช่น เจ้าแม่ตะเคียนทอง เชื่อกันว่ามีวิญญาณเจ้าแม่ตะเคียนทอง ซึ่งเป็นวิญญาณหญิงสถิตอยู่ภายในต้นไม้ คอยปกป้องคุ้มครองชาวอำเภอเสิงสาง และประทานพรแก่ผู้ที่มาสักการะและขอพรให้สมปรารถนา ต้นยางนาปู่ตาในจังหวัดขอนแก่น ก็มีความเชื่อกันว่ามีตาผ้าขาว หรือผีบรรพบุรุษในรูปงูยักษ์สถิตอยู่ภายในต้นไม้เช่นกัน ส่วนวิญญาณที่ไม่สามารถระบุเพศได้นั้น ส่วนใหญ่มีความเชื่อว่ามีวิญญาณประจำต้นไม้หรือวิญญาณประจำบ้านสถิตอยู่ภายในต้นไม้ ซึ่งพบได้ที่ต้นเกว๋นใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ ต้นผึ้งเชียงใหญ่ จังหวัดเลย ต้นส้มหงษ์ดำ จังหวัดอุบลราชธานี และต้นมะม่วงเมืองปราสาทตา จังหวัดบุรีรัมย์

5) ความเชื่อเรื่องต้นไม้มงคล และต้นไม้อวมงคล เช่น ความเชื่อว่าต้นมะขามให้เกียรติยำเกรง โดยความเชื่อนี้พบได้ที่ต้นมะขามลายศิลป์ จังหวัดสุรินทร์ ตามความเชื่อโบราณ หากปลูกต้นมะขามไว้ในบ้าน จะทำให้เจ้าของบ้านร่ำรวย อายุยืนยาว และสุขภาพแข็งแรง หรือความเชื่อว่าต้นจิ้งจอกไม่ควรปลูกในบ้านเพราะเกี่ยวข้องกับความตาย

การสร้างพระพุทธรูปจากไม้มงคล เช่น ไม้ขนุน ไม้โพธิ์ จึงเชื่อกันว่าจะทำให้เกิดความขลัง ศักดิ์สิทธิ์ นำเกรงขาม หรือนิยมชมชอบตามชื่อต้นไม้ ดังกล่าวตลอดจนอาจบันดาลให้เกิดความสุขสบาย หรือเจริญรุ่งเรือง Thapkhampa, Leeka, and Ritthithit (2022)

2.2 อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์

ศาสนาพราหมณ์หรือศาสนาฮินดู ได้เข้ามาในประเทศไทยก่อนสมัยสุโขทัย ผ่านมาทางกัมพูชาเข้าสู่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา และภาคใต้ โดยชาวอินเดียเป็นผู้นำเข้าศาสนา นี้มีคัมภีร์หลักคือ พระเวท ซึ่งหมายถึงความรู้จากพระผู้เป็นเจ้า คือ “พรหม” และเป็นคำสอนของพระองค์ ศาสนานี้เคารพนับถือเทพเจ้าหลายองค์ เช่น พระอิศวร พระอินทร์ พระอัศวิน พระสาวตรี พระสุริยะ พระวรุณ พระอุษา พระโสม และพระวิษณุ

พราหมณ์มีบทบาทสำคัญในพิธีกรรมทั้งของราชสำนักและประชาชน ตัวอย่างเช่น พระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ และพระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา รวมถึงพิธีทั่วไปของชาวบ้าน เช่น พิธีทำขวัญเดือน โขนผมไฟ โขนจุก พิธีแต่งงาน พิธีศพ และการตั้งศาลพระภูมิ (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2561)

ตัวอย่าง พระพุทธรูปไม้อีสานที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์ ได้แก่ พระพุทธรูปไม้วัดอามิ่ง ซึ่งถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเพื่อเป็นสิ่งเคารพสักการะจากความศรัทธา และเลื่อมใส อีกทั้งยังเป็นการกระทำความดีหรือบุญในสังคม พระพุทธรูปนี้สะท้อนทั้งรูปธรรมและพุทธศิลป์ที่ผสมผสานคติความเชื่อท้องถิ่นกับพุทธศาสนา และพราหมณ์-ฮินดู รวมถึง ปางนาคปรกูปรูปธรรมแบบวัฒนธรรมร่วมกัมพูชา มีสัดส่วนความงามตามแบบศิลปะท้องถิ่น สะท้อน คติความดี คติความเชื่อท้องถิ่น คติความเชื่อพราหมณ์-ฮินดูและคติความเชื่อพุทธศาสนา (กานต์ กาญจนพิมาย, ตรีชฎา สุขเกษม, อุษา กลมพันธ์, ศิริประภา รัตนรวมการ, และศิริประภา สันตะวงศ์, 2566)

กล่าวโดยสรุป ศาสนาพราหมณ์หรือฮินดูมีบทบาทในการกำหนดแนวคิด และพิธีกรรมทางศาสนาของสังคมไทย องค์ประกอบหลายอย่างของพระพุทธรูปไม้ในภาคอีสานได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์ เช่น ลวดลายประดับตกแต่ง หรือการประกอบพิธีกรรมที่ใช้เครื่องบูชาคล้ายกับพิธีพราหมณ์ อย่างไรก็ตาม แม้จะมีอิทธิพลจากพราหมณ์อยู่บ้าง แต่พระพุทธรูปไม้ในอีสานก็ยังคงสะท้อนถึงเอกลักษณ์เฉพาะของพุทธศาสนาในท้องถิ่นมากกว่า

2.3 กุศโลบายทางพุทธศาสนา

พระพุทธรูปมีบทบาทในการสื่อความหมายทางวัฒนธรรมของคนอีสาน แบ่งออกเป็น 5 มิติหลัก ได้แก่

- 1) มิติความอุดมสมบูรณ์ ถ่ายทอดผ่านชื่อพระพุทธรูป ที่มา ความหมายผ่านปาง และประเพณีพิธีกรรมบูชา
- 2) มิติเจ้ามหาชีวิต เกี่ยวข้องกับวิถีเจ้าฟ้าอาณาจักรและการสร้างความมั่นคงทางการเมือง การสร้างสำนึกความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การต่อรองความหมายระหว่างรัฐกับชาวบ้าน สะท้อนคติเรื่องการสั่งสมบุญบารมี
- 3) มิติพุทธแบบพื้นบ้าน แสดงความขัดแย้งและการประนีประนอมระหว่างความเชื่อดั้งเดิมกับพุทธศาสนา การผสมผสานความเชื่อพื้นบ้าน พุทธศาสนา และพิธีกรรมประเพณี
- 4) มิติเกี่ยวกับแม่น้ำโขง การเปลี่ยนธรรมชาติให้เป็นสัญลักษณ์ศักดิ์สิทธิ์ สถานที่ประดิษฐาน สัตว์สัญลักษณ์ ต้นไม้ และสายน้ำศักดิ์สิทธิ์ เชื่อมโลกมนุษย์กับสรวงสวรรค์
- 5) มิติเรื่องเพศสภาพ การกีดกันผู้หญิงออกจากโลกพุทธศาสนา การต่อรองเชิงอำนาจให้ผู้หญิงมีบทบาทอุปถัมภ์ การสร้างความหมายใหม่ผ่านสรีระเพศหญิง (จันทน์ภา ดวงวิไล (2556) อ่างใน นิยม วงศ์พงษ์คำ (2567))

กล่าวโดยสรุป พระพุทธรูปสะท้อนการสร้างตำนาน สัญลักษณ์ พุทธศาสนา ความเชื่อ คติวิถีชีวิต และความสัมพันธ์ทางสังคมของคนอีสานอย่างลึกซึ้ง การสร้างพระพุทธรูปไว้ในอีสานจึงไม่ได้เป็นเพียงการแสดงออกถึงศรัทธาในพระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ยังเป็นกุศโลบายที่ช่วยเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนาไปสู่ประชาชน พระพุทธรูปไม่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้า ช่วยให้ชาวบ้านสามารถเข้าถึงคำสอนได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ การใช้ไม้้มงคลในการสร้างพระพุทธรูปยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยผสมผสานความเชื่อพื้นบ้านให้เข้ากับพุทธศาสนาได้อย่างแนบเนียน กล่าวคือ แทนที่ชาวบ้านจะเคารพบูชาไม้ศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อดั้งเดิม พวกเขา กลับได้เรียนรู้ และยอมรับพุทธศาสนาผ่านพระพุทธรูปไม้ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธเจ้า ดังนั้นพระพุทธรูปไม้ในภาคอีสานเป็นตัวแทนของการผสมผสานความเชื่อหลายมิติ ตั้งแต่ความเชื่อเรื่องผี อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ จนถึงกุศโลบายทางพุทธศาสนา ทั้งหมดนี้สะท้อนถึงภูมิปัญญาของชุมชนในการปรับเปลี่ยนความเชื่อดั้งเดิมให้สอดคล้องกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนา การสร้างพระพุทธรูปไม้จึงเป็นมากกว่าการสร้างสัญลักษณ์ทางศาสนา แต่เป็นการสืบทอดวัฒนธรรม ความเชื่อ และวิถีชีวิตของชาวอีสานที่ดำเนินสืบต่อกันมาอย่างยาวนาน

3. พระพุทธรูปไม้ กับ การบวสรวง พิธีกรรม และเครื่องคาย

3.1 พระพุทธรูปไม้ กับ เครื่องบูชาธรรมชาติที่สะท้อนความเชื่อ

พระพุทธรูปไม้ มักถูกนำมาบูชา หรือใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา หรือพิธีบวสรวง พระพุทธรูปไม้ ส่วนใหญ่ทำจากไม้ที่มีลักษณะพิเศษ หรือไม้ที่มีความเชื่อว่าเป็นไม้ศักดิ์สิทธิ์ เป็นไม้้มงคล หรือ ไม้จากต้นไม้ใหญ่ที่มีอายุมาก หรือไม้ที่เชื่อกันว่าจะช่วยปกป้องคุ้มครอง หรือเสริมความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ผู้ที่บูชาพระพุทธรูปไม้ การสร้างพระพุทธรูปไม้จึงถือเป็นการสร้างบุญอันยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน ผู้สร้างเชื่อว่าจะได้รับอานิสงส์ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า อีกทั้งยังเป็นการถวายตนเป็นพุทธบูชาในฐานะพุทธมามกะ และช่วยสะเดาะเคราะห์ให้มีสุขภาพแข็งแรง อายุยืนยาว ทั้งนี้มหาวิทยาลัยขอนแก่นในวาระครบรอบ 50 ปี มีแนวคิดสร้างพระพุทธรูปไม้และหอพระไม้บริเวณบึงสิริฐาน เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่สถาบัน บุคลากร และนักศึกษา ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนิยม วงศ์พงษ์คำ (2557) ที่ศึกษาเรื่องพระพุทธรูปไม้ในภาคอีสาน พบว่าการสร้างพระพุทธรูปไม้มิใช่เพียงสร้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่งดงามตามศิลปะท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังเป็นกระบวนการที่เกิดจากความร่วมมือของชุมชนและพระสงฆ์ (บวร) สะท้อนความรัก ความสามัคคี และศรัทธาในวิถีอีสาน อีกทั้งตามความเชื่อโบราณ การแกะสลักพระพุทธรูปไม้ด้วยตนเองเป็นบุญอานิสงส์ยิ่งใหญ่มาก เทียบเท่าการบวช เพราะถือเป็นการถวายตนเป็นพุทธบูชาเช่นกัน (พระมหาพนกตสาร, 2560)

3.2 การบวงสรวงในพิธีกรรมที่ใช้เครื่องคาย

การบวงสรวงในภาคอีสานเป็นพิธีกรรมที่มีทำในโอกาสสำคัญ เช่น การสร้างพระพุทธรูปใหม่ การบูรณะวัด หรือการขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่นเดียวกับในพิธีกรรมทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการบูชาพระพุทธเจ้า เพื่อขอความสงบสุข และความเจริญรุ่งเรืองให้กับชีวิต และชุมชน ในการบวงสรวงนอกจากเครื่องบูชา ยังมีเครื่องคาย หรือเครื่องบัตร์ปลูชาของชาวอีสานใช้เพื่อประกอบพิธีกรรมบูชาแทน (เทวดา) ผีบรรพบุรุษ หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย ชั้น 5 คือ ข้าวตอก 5 คู่ ดอกไม้ 5 คู่ เทียน 5 คู่ และเครื่องอื่น ๆ ตามความนิยมแต่ละท้องถิ่น หรือตามที่ครูบาอาจารย์กำหนด

4. การสร้างพระพุทธรูปไม้

การสร้างพระพุทธรูปไม้ได้มีเจตนาเพื่อจำลองพระพุทธเจ้าตามรูปลักษณ์ที่แท้จริง หากแต่เป็นการสร้างสัญลักษณ์แทนองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อเป็นเครื่องระลึกถึงพระพุทธคุณ (พุทธานุสสติ) อันเป็นคุณธรรมสูงสุดของพระองค์ การสร้างพระพุทธรูปจึงเป็นการถ่ายทอดคุณลักษณะเชิงนามธรรมให้ปรากฏในรูปแบบที่เป็นรูปธรรม สามารถมองเห็น และสักการะได้ พระพุทธรูปไม้ในอีสานเกิดจากค่านิยมของชุมชนที่นิยมแกะสลักพระพุทธรูปจากไม้เพื่อนำไปถวายวัด เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว ตามคติความเชื่อ ไม่นำมาแกะสลักต้องเป็นไม้มงคล เช่น ไม้โพธิ์ ไม้คูณ ไม้ยอ เป็นต้น ซึ่งไม้มงคลนี้เชื่อว่ามีคุณลักษณะเป็นมงคลทั้งด้านพุทธคุณและความทนทาน โดยพระพุทธรูปไม้ที่สร้างขึ้นมักมีลักษณะตามมหาบุรุษลักษณะและนิยมแกะสลักเป็นปางประจำวันเกิดของผู้สร้างหรือผู้ถวาย อย่างไรก็ตาม พระพุทธรูปที่พบมากในวัดส่วนใหญ่เป็นปางนั่งสมาธิและปางยืน ซึ่งอาจเนื่องมาจากข้อจำกัดของขนาดไม้ที่ใช้แกะสลัก (พระมหาพนกตสารโ, 2560)

พระพุทธรูปไม้อีสานสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลักตามลักษณะของช่างผู้สร้าง (พระมหาพนกตสารโ, 2560) ได้แก่

4.1 กลุ่มช่างพื้นบ้าน เป็นชาวบ้านที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเป็นช่างโดยตรง แต่มีความศรัทธา และสนใจในการแกะสลักพระพุทธรูปไม้ ผลงานจากช่างกลุ่มนี้จะมีลักษณะเป็นศิลปะพื้นบ้านที่ไม่มีความประณีตตามหลักมาตรฐานศิลปกรรม แต่มีคุณค่ามากในแง่ของศรัทธา และแรงบันดาลใจที่สะท้อนจากจิตใจที่บริสุทธิ์

4.2 กลุ่มช่างพื้นเมือง (ช่างหลวง) เป็นช่างมืออาชีพที่มีความรู้ และทักษะจากการเรียนการสอน มีการออกแบบ และแกะสลักพระพุทธรูปอย่างละเอียดและประณีต ผลงานจากกลุ่มนี้จึงมีความงดงาม และสร้างแรงศรัทธาแก่ผู้พบเห็น

สาเหตุที่ทำให้ชาวอีสานสร้างพระพุทธรูปไม้มีดังนี้

- 1) เพื่อเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาโดยสร้างองค์พระไม้แทนพระพุทธเจ้า
- 2) เพื่อผลานิสงส์ผลบุญ
- 3) เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ล่วงลับไปแล้ว
- 4) เพื่อเป็นสิ่งสักการบูชา
- 5) เพื่อปฏิบัติตามปณิธานของผู้อุปสมบทที่หวังเอาไว้
- 6) เพื่อสืบชะตาหรือต่ออายุให้กับผู้ป่วยหรือผู้ได้รับเคราะห์กรรม

โดยสรุปในด้านจริยศาสตร์ของการกราบไหว้พระพุทธรูปไม้นั้น คือการน้อมระลึกถึงพระคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยไม่ติดอยู่ที่วัตถุภายนอก เช่น ไม้หรือวัสดุที่ใช้สร้างพระ แต่ควรตระหนักถึงพระวิสุทธิคุณ พระกรุณาธิคุณ และพระปัญญาคุณของพระองค์ ซึ่งเป็นทางดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามหลักธรรมที่สามารถพิสูจน์ได้จากการปฏิบัติจริง การสร้างพระพุทธรูปไม้ในภาคอีสานจึงสะท้อนถึงวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับธรรมชาติ (ต้นไม้) และถือเป็นพุทธานุชาที่ส่งเสริมการทำความดี การกราบไหว้พระพุทธรูปไม้

จึงเป็นการบูชาพุทธคุณ และสืบทอดอายุพระศาสนา เพื่อความสงบสุขของสังคมและการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามคำสอนของพระพุทธเจ้า

5. กระบวนการผลิตภาพยนตร์แนวสยองขวัญจากพระไม้

จากการศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาพระพุทธรูปไม้อีสาน ในการผลิตภาพยนตร์สู่การสร้างสรรค์ เรื่อง พระไม้ : ภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรมชนเผ่าภูไทสู่การสร้างสรรค์ภาพยนตร์ ตามแนวทางการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ของ สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2557) 7 ขั้นตอน และผู้วิจัยได้นำแนวคิดโครงสร้างการเล่าเรื่องแบบ 3 องค์ (Three Act Structure) ของ Sakorn, P. (2023) มาเป็นกรอบในการพัฒนาเนื้อหาของภาพยนตร์ ได้ผลการวิจัยตามรายละเอียดขั้นตอนดังนี้

5.1 การกำหนดแนวคิด

5.1.1 การศึกษาและวิเคราะห์ศิลปะพระไม้

พระพุทธรูปไม้เป็นศิลปะพื้นบ้านที่มีความสำคัญโดยเฉพาะในภาคอีสาน ที่สะท้อนถึงความเชื่อทางพุทธศาสนา และ การใช้ธรรมชาติในการสร้างสัญลักษณ์ทางศาสนา งานวิจัยนี้จะศึกษาเกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูปไม้ ทั้งในแง่ของวิธีการสร้างความหมายทางศาสนา และความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะพระไม้กับชีวิตประจำวันของชุมชน รวมถึงการใช้ไม้ซึ่งเป็นวัสดุที่มีความสำคัญในการสร้างงานศิลปะ

5.1.2 การสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรม

งานวิจัยจะมุ่งเน้นการศึกษาว่าพระ พุทธรูปไม้สะท้อนภาพของวิถีชีวิต และความเชื่อของชนเผ่าภูไทอย่างไร การใช้พระพุทธรูปไม้เป็นสัญลักษณ์ของความศรัทธา และความสงบสุข จะถูกนำมาเชื่อมโยงกับการศึกษาทางสังคมวัฒนธรรม เพื่อเข้าใจถึงบทบาทของศิลปะในบริบทของการรักษาประเพณี และความเชื่อในชนเผ่าภูไท

5.1.3 การนำศิลปะพระไม้ไปสู่การสร้างสรรค์ภาพยนตร์

ภาพยนตร์ในฐานะสื่อที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราว และอารมณ์ จะนำแนวคิดของพระพุทธรูปไม้ และวัฒนธรรมชนเผ่าภูไทมาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์งานศิลปะทางภาพยนตร์ ซึ่งจะต้องมีการศึกษา และพิจารณาถึงวิธีการใช้สัญลักษณ์ และรูปแบบการถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านภาพยนตร์ให้เหมาะสม งานวิจัยจะศึกษาถึงการถ่ายทอดภาพพระพุทธรูปไม้ในภาพยนตร์ โดยเน้นที่วิธีการนำเสนอ และการใช้เนื้อหาเพื่อสะท้อนคุณค่าทางสังคม และศิลปะของชนเผ่าภูไท

5.2 การออกแบบงานสร้าง (production design)

5.2.1 ตระกูลของภาพยนตร์

ภาพยนตร์สยองขวัญ (horror)

5.2.2 ทัศนคติของภาพยนตร์

บทภาพยนตร์จะตีความถึงการที่ชาวอีสานสร้างพระพุทธรูปไม้เพื่อสืบทอดความเชื่อ และศาสนา แต่ในขณะเดียวกันก็สะท้อนถึงพลังงานลึกลับที่ติดตามพระพุทธรูปไม้เหล่านี้ ซึ่งกลายเป็นสัญลักษณ์ของความมืดและการไม่ประสงคดียุติเรื่องราวจะเล่าเกี่ยวกับการเกิดเหตุการณ์สยองขวัญที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธรูปไม้ในหมู่บ้าน ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องเริ่มสัมผัสถึงพลังแห่งความมืดที่ไม่สามารถควบคุมได้

5.2.3 การค้นคว้าข้อมูล

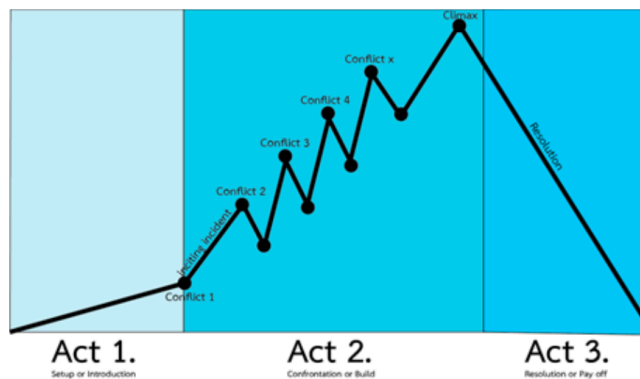
การค้นคว้าข้อมูลจะเป็นการศึกษาวัฒนธรรมและความเชื่อทางศาสนาในภาคอีสาน รวมถึงการศึกษาประวัติการสร้างพระพุทธรูปไม้ ซึ่งจะสะท้อนถึงการใช้อย่างผิดที่ผิดทางที่มีข้อพิพาทเกี่ยวกับความเชื่อ อย่างไรก็ตามในมุมมองของสยองขวัญ ข้อมูลนี้

จะช่วยเสริมให้เห็นถึงความเชื่อในวิญญาณที่คอยหลอกหลอน และแก้แค้นจากการสร้างพระพุทธรูปไม้ที่ไม่ได้รับการบูชาหรือสร้างขึ้นด้วยความบริสุทธิ์

วิญญาณและภูติผีในวัฒนธรรมอีสาน: การศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อในวิญญาณ และภูติผีที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติในวัฒนธรรมท้องถิ่น

การสร้างพระพุทธรูปไม้ในศาสนาอีสาน: ความเชื่อในเรื่องของการใช้ไม้ที่มีคุณสมบัติพิเศษในการสร้างพระพุทธรูป และการเชื่อมโยงกับการทำบุญ และการสืบทอดศาสนา

5.2.4 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องแบบ 3 องก์ (Three Act Storytelling)

ภาพประกอบที่ 1 แนวคิดโครงสร้างการเล่าเรื่องแบบ 3 องก์

Figure 1 The concept of Three Act Storytelling

จากกราฟสามารถวิเคราะห์แนวคิดจากโครงสร้าง ได้ดังนี้

องก์ที่ 1 การปูพื้นเรื่อง (Act 1: Setup or Introduction)

ในช่วงเริ่มต้นของเรื่อง ผู้สร้างได้วางบริบทของสังคมอีสาน และความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับพระไม้ ผ่านการแนะนำตัวละครหลักและตัวละครรอง ทั้งในด้านบุคลิกภาพ ความสัมพันธ์ และสถานะทางสังคม ตัวละครเหล่านี้ถูกวางบทบาทให้สะท้อนค่านิยม ความเชื่อ และวิถีชีวิตของชนเผ่าภูไท เช่น ความศรัทธาต่อพระไม้ การประกอบพิธีกรรม และความเชื่อเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติ จุดนี้เป็นการวางรากฐานที่สำคัญเพื่อให้ผู้ชมเข้าใจโลกทัศน์ และเจตจำนงของตัวละคร ก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์พลิกผันแรก หรือ ปมขัดแย้งครั้งที่ 1 (conflict 1) ซึ่งเป็นชนวนที่ผลักดันเรื่องเข้าสู่การเผชิญหน้าในองก์ที่สอง

องก์ที่ 2 การพัฒนาความขัดแย้ง (Act 2: Confrontation or Build)

ช่วงนี้เป็นแกนกลางของเรื่องซึ่งเต็มไปด้วยความขัดแย้งและแรงกดดัน ตัวละครหลักต้องเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ที่สะท้อนความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์และความหวาดกลัวในชุมชน เช่น การปรากฏของพลังลึกลับที่ถูกโยงเข้ากับพระไม้ หรือการที่ชาวบ้านเริ่มตั้งข้อสงสัยและกล่าวหาตัวละครบางคนว่าเกี่ยวข้องกับสิ่งไม่บริสุทธิ์ ความขัดแย้งเหล่านี้ค่อย ๆ ทวีความรุนแรงมากขึ้น ไม่เพียงแต่สร้างบรรยากาศของความสยองขวัญ แต่ยังสะท้อนความเปราะบางของความเชื่อในชุมชน จุดนี้เองที่เรื่องดำเนินไปสู่ จุดไคลแมกซ์ (climax) ซึ่งเป็นเหตุการณ์สำคัญที่สุดที่ผลักดันตัวละครให้ต้องตัดสินใจหรือเผชิญหน้ากับความจริง

องก์ที่ 3 การคลี่คลาย (Act 3: Resolution or Payoff)

ช่วงท้ายของเรื่องมุ่งไปสู่การคลี่คลายความขัดแย้ง ตัวละครต้องเผชิญกับผลลัพธ์ของเหตุการณ์ในองก์ที่สอง ซึ่งอาจนำไปสู่การสูญเสีย การเปิดเผยความจริง หรือการตีความใหม่ต่อความเชื่อดั้งเดิมที่มีต่อพระไม้ การคลี่คลายนี้ไม่เพียงแต่เป็นการปิด

ฉากของโครงเรื่อง หากยังสะท้อนให้เห็นบทเรียนทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนภูเก็ต ว่าความเชื่อดั้งเดิมแม้จะยังคงมีอิทธิพล แต่ก็สามารถถูกตีความใหม่ภายใต้บริบทปัจจุบันได้

5.2.5 แนวคิดการออกแบบ

การออกแบบงานสร้างในภาพยนตร์เรื่องนี้จะมีการผสมผสานองค์ประกอบของสยองขวัญ และความเชื่อพื้นบ้าน โดยจะเน้นที่ความลึกลับ และความเจ็บสยองที่แฝงไปด้วยความตึงเครียด ความหวาดกลัว แนวคิดการออกแบบจะประกอบไปด้วย

พระพุทธรูปไม้: พระพุทธรูปไม้ในภาพยนตร์นี้จะถูกสร้างขึ้นในรูปแบบที่ดูมีชีวิตชีวา และน่าสะพรึงกลัว โดยจะมีการสร้างรายละเอียดที่ทำให้พระพุทธรูปไม้ดูเหมือนจะเคลื่อนไหวหรือมีสายตาที่จ้องไปยังตัวละคร

การใช้สัญลักษณ์: การใช้สัญลักษณ์ทางศาสนา และความเชื่อในภาพยนตร์ เช่น ไม้ที่มีชื่อพ้องเสียงกับคำมงคล จะถูกปรับเปลี่ยนให้ดูน่าสะพรึงกลัว และบิดเบือนความหมายที่เดิมที่เป็นมงคล

บรรยากาศที่มืด และเจ็บสยอง: การสร้างบรรยากาศที่มืดมน และน่าสะพรึงกลัวจะช่วยเสริมความตึงเครียด และความหวาดกลัว

5.2.6 หลักการออกแบบ

หลักการออกแบบภาพยนตร์จะเน้นการสร้างความรู้สึกรู้สึกของความกลัว และความตึงเครียด โดยมีการใช้เทคนิคต่าง ๆ ดังนี้

แสงและเงา: การใช้แสงที่มีความเข้ม และคอนทราสต์สูง โดยเฉพาะการใช้แสงจากตะเกียงน้ำมันหรือแสงจันทร์ในฉากกลางคืน เพื่อสร้างความลึกลับ และน่าสะพรึงกลัว

เสียง: เสียงที่ใช้ในภาพยนตร์จะมุ่งเน้นเสียงธรรมชาติที่สร้างบรรยากาศของการคุกคาม เช่น เสียงลมพัด เสียงไม้เสียดสีกัน หรือเสียงจากพระพุทธรูปไม้ที่ดูเหมือนจะมีชีวิตชีวา

การออกแบบฉาก: การใช้สถานที่ในป่า ถ้ำ หรือหมู่บ้านท้องถิ่นที่เต็มไปด้วยความเจ็บสยอง แต่แฝงไปด้วยความลึกลับ

5.2.7 ฉากและสถานที่

ถ้ำศิรินทรพต อ.สีชมพู จ.ขอนแก่น เหตุผลที่เลือก ถ้ำศิรินทรพตตั้งอยู่ในภูเขาสูง และเต็มไปด้วยความลึกลับ สามารถสร้างฉากที่มีการเดินทางผ่านถ้ำในช่วงเวลาที่มีมืดมิด เพื่อเพิ่มความตึงเครียด และความน่าหวาดกลัวสำหรับตัวละครในเรื่อง ภายในถ้ำสามารถใช้เป็นสถานที่ที่วิญญาณหรือพลังลึกลับของพระพุทธรูปไม้แฝงตัวอยู่

มหาวิทยาลัยขอนแก่น เหตุผลที่เลือก เนื่องจากตัวละครเป็นเด็กมหาวิทยาลัย และเนื้อเรื่องเกี่ยวข้องกับภาคอีสาน มหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงเหมาะแก่การถ่ายทำ

ในส่วนการสร้างฉาก อุปกรณ์ประกอบฉาก และการกำหนดทิศทางของงานศิลปกรรมในภาพยนตร์ (art direction) ภาพยนตร์พระไม้เน้นใช้ของเดิมในพื้นที่ถ่ายทำเป็นส่วนใหญ่ แต่อาจจะเพิ่มสิ่งของบางอย่างเพื่อให้ดูน่ากลัว และสมจริงมากยิ่งขึ้น

5.3 การพัฒนาแบบ

จากที่มีการเขียนบทภาพยนตร์โดยวางโครงสร้างเรื่องแบบคร่าว ๆ ไว้ก่อนเนื่องจากแนวคิดในการพัฒนาเรื่องจะเป็นแนว “สยองขวัญ” จำเป็นต้องมีการปรับหรือตั้งกฎเกณฑ์ของภาพยนตร์ ซึ่งได้กำหนดกฎเกณฑ์ของตัวภาพยนตร์พระไม้ ไว้ 6 ข้อ ดังนี้

5.3.1 สามารถควบคุมสิ่งเลวร้าย ความเลวร้าย อาถรรพณ์ ที่อยู่ในพระไม้ได้

5.3.2 ผู้ควบคุมสามารถควบคุมผู้ถูกควบคุมคือพระไม้ ได้ ทุกเรื่องไม่มีพลาดเป้า และจะสำเร็จ ไม่เกิน 7 วัน ขึ้นอยู่กับ โอกาส บุญบารมีของเหยื่อ แต่ละราย แตกต่างกันไป

5.3.3 เมื่อทำงานสำเร็จ ร่างกาย จิตใจของผู้ควบคุม จะอ่อนแอลงอย่างเห็นได้ชัดเจน เป็นการแลกบาป

5.3.4 หากใช้เกิน กำลัง ของผู้ควบคุม เกินต้าน ผู้ถูกควบคุม คือพระไม่จะเซ้ ควบคุมผู้ควบคุมเอง

5.3.5 ผลของการใช้เกินกำลังของผู้ควบคุม อาจตายหรือพิการ แสนสาหัส แล้วแต่กรณี

5.3.6 ทางแก้ คือ ผู้ควบคุมต้องโอนสิทธิ์แห่งความชั่วร้ายนี้ให้กับทายาทโดยสายเลือดผู้หนึ่งผู้ใด แต่ต้องเป็นด้วยสมัครใจเท่านั้น หรืออาจเลือกโดยการปลิตชีวิตผู้ควบคุมเอง

ทั้งนี้การผลิตภาพยนตร์เรื่องนี้จะมีลักษณะแบบควบคุมต้นทุนสร้าง แต่สิ่งสำคัญคือการแสดงและการถ่ายทอดอารมณ์ของนักแสดง ซึ่งการฝึกการแสดง (Workshop) จะช่วยให้นักแสดงเข้าใจการแสดงภาพยนตร์มากขึ้น เนื่องจากนักแสดงบางคนเคยผ่านการแสดงมาก่อนขณะที่นักแสดงบางคนยังไม่เคยผ่านแสดงภาพยนตร์มาก่อน ทำให้การฝึกการแสดงนี้จะช่วยให้นักแสดงเข้าใจจังหวะ และลักษณะการถ่ายทอดอารมณ์ที่ใช้กับการแสดงภาพยนตร์มากขึ้น กล่าวคือการแสดงต้องไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป แม้ว่านักแสดงคนเป็นนักแสดงหน้าใหม่แต่จากการฝึกการแสดงทำให้นักแสดงสามารถแสดงศักยภาพในการแสดงออกมาได้อย่างเหมาะสม และมีลักษณะเข้ากันของบทบาทที่แต่ละคนได้รับ จนเกิดความประหลาดใจว่า สามารถแสดงความเข้ากันของบทบาทได้อย่างเหมาะสม

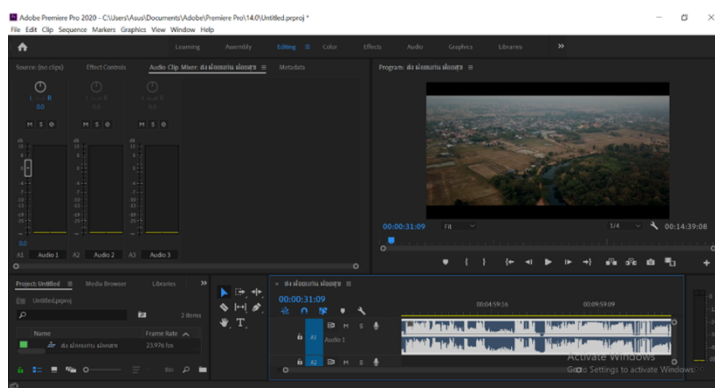
5.4 กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจริง

หลังจากทำงานในขั้นตอนต่าง ๆ เสร็จพร้อมเรียบร้อยแล้ว ผู้ควบคุมการผลิต (producer) ทำการวางแผนก่อนการถ่ายทำภาพยนตร์ (breakdown) โดยการวางแผนถ่ายทำได้แบ่งส่วนการถ่ายทำออกเป็นคิวถ่ายทั้งหมด 15 คิว ซึ่งได้แบ่งแยกการถ่ายทำตามวัน และสถานที่ถ่ายทำ จัดเรียงคิวถ่าย และวางแผนถ่ายทำเริ่มจากนำบทมาจัดทำเอกสารวางแผนการถ่ายทำให้แต่ละหน้าที่สามารถเข้าใจได้ตรงตามที่วางแผนไว้ และเพื่อให้สะดวกต่อการทำงาน ตัวเอกสาร Breakdown แบ่งรายละเอียดในแต่ละซีน โดยหัวกระดาษจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลในแต่ละหน้าที่ ประกอบไปด้วย ชื่อ ตำแหน่ง ข้อมูลการถ่ายทำ ส่วนของตารางจะประกอบไปด้วย วันของแต่ละซีน หน้าเซ็ปต์ หรือสถานที่ที่จะต้องถ่ายทำ นักแสดงหลัก นักแสดงรอง ฉากพร้อมเลขหน้า การบรรยายฉากที่ต้องถ่ายทำ อุปกรณ์ประกอบฉาก เพื่อบอกรายละเอียดของฉากนั้น ๆ โดยจะมี Remark ไว้ระบุนรายละเอียดสำคัญเพิ่มเติม สิ่งที่ปรากฏในบทแบ่งออกมาให้ทุก ๆ คนเข้าใจได้ง่ายขึ้น

ในการถ่ายทำภาพยนตร์พระไม่ ได้ดำเนินตามแผนการที่วางไว้ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการถ่ายทำนอกสถานที่แต่ละพื้นที่จะอยู่ในเขตภาคอีสานโดยมีการควบคุมการผลิตโดย (producer) คุณปรัชญา ปิ่นแก้ว นำแสดงโดย คุณมุกดา นรินทร์รักษ์ และ คุณภณ ญวสัน การถ่ายทำดำเนินไปอย่างราบรื่น โดยแต่ละคิวที่วางไว้ เป็นการถ่ายทำแบบวันเว้นวัน ทำให้การทำงานดำเนินการอย่างรวดเร็วมีการเซตสถานที่บางแห่งเพื่อให้ง่ายต่อการถ่ายทำ ภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นภาพยนตร์สยองขวัญหรือหลอนผี ไม่เพียงทำให้ผู้รับชมได้ความบันเทิง แต่ยังมีสอดแทรกเกี่ยวกับวัฒนธรรมของคนอีสานเข้าไปด้วย

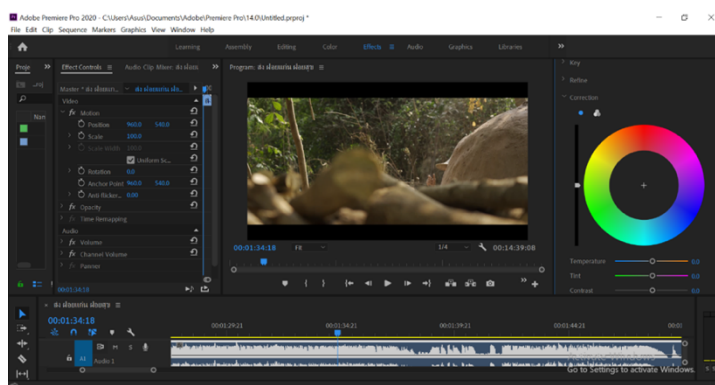
5.5 การเก็บรายละเอียด

ขั้นตอนหลังการผลิต (post production) การดำเนินการหลังการผลิตเป็นกระบวนการขั้นตอนสุดท้ายก่อนที่จะทำการเผยแพร่ โดยเป็นเรียงฟุตเทจที่ได้ถ่ายทำนำมาตัดต่อแล้วทำการเกลี่ยสี ใส่เอฟเฟกต์ต่าง ๆ รวมถึงกระบวนการใส่เสียงชาวเอฟเฟกต์เพื่อให้ตรงตามบทที่ได้ทำการวางไว้ หลังจากนั้นทำการแก้ไขทางด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผลงานออกมาสมบูรณ์ โดยใช้โปรแกรม Premier Pro

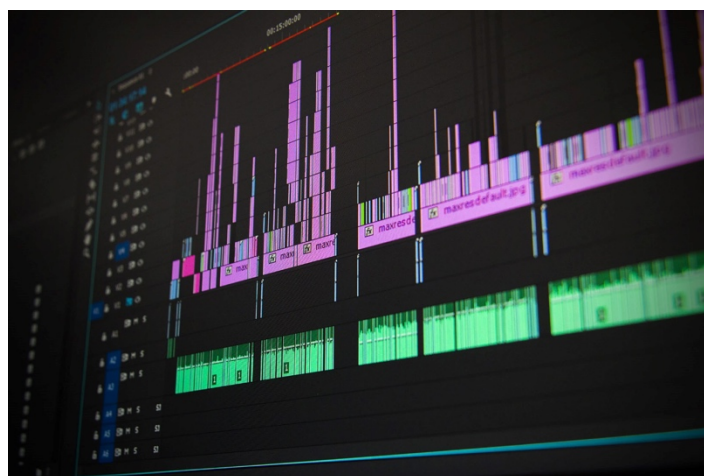
ภาพประกอบที่ 2 การตัดต่อ

Figure 2 Film editing

ภาพประกอบที่ 3 การทำสี

Figure 3 Color grading

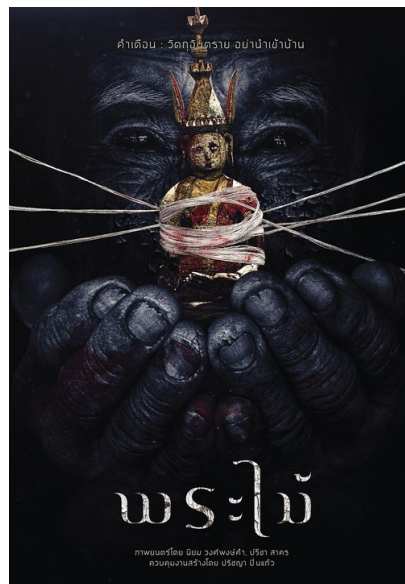
ภาพประกอบที่ 4 การทำเสียงประกอบภาพยนตร์

Figure 4 Production Process of Film Score

5.6 การนำเสนอผลงาน

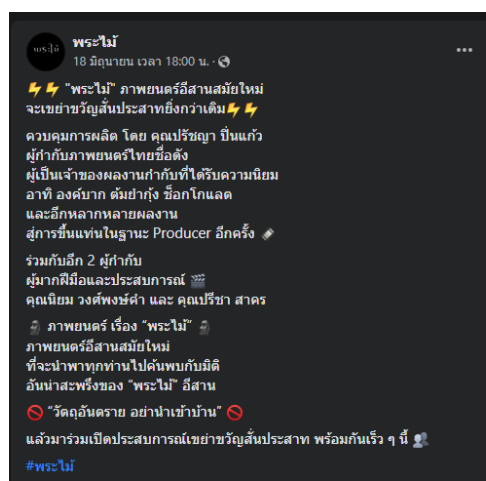
การผลิตภาพยนตร์เรื่อง “พระไม้” มีเป้าหมายหลักเพื่อส่งเสริมการนำองค์ความรู้ต้นแบบทั้งทางด้านศิลปวัฒนธรรม และการสร้างภาพยนตร์ จากการสะท้อนให้เห็นรากลึกของศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของคนอีสาน และถอดบทเรียนผ่านงานวิจัยให้เป็นผลงานที่ทรงคุณค่าให้กับประเทศเพื่อสร้างประโยชน์สูงสุด

การนำเสนอผลงานในเบื้องต้นได้นำโปสเตอร์ของภาพยนตร์ผ่านเฟซบุ๊ก พบว่ามีจำนวนคนเข้าชม จำนวนมาก แสดงถึงความสนใจที่มีต่อภาพยนตร์เรื่องพระไม้

ภาพประกอบที่ 5 โปสเตอร์ภาพยนตร์เรื่องพระไม้

Figure 5 Movie poster

ภาพประกอบที่ 6 การประชาสัมพันธ์ และการตลาดภาพยนตร์

Figure 6 Public Relations and Film Marketing

5.7 การประเมินผล

ในส่วนการประเมินผลยังไม่สามารถประเมินผลได้เนื่องจากภาพยนตร์อยู่ในขั้นตอนของการดำเนินการหลังการถ่ายทำ (post production) หากพิจารณาจากกระแสโซเชียลมีเดีย ได้แก่ เฟซบุ๊ก ของโปรดักเซอร์ภาพยนตร์เรื่องนี้ที่มีการโพสต์ สามารถประเมินได้เบื้องต้นว่ามีกระแสถึงความสนใจอยู่พอสมควร ทั้งนี้ในส่วนของการประชุมกับฝ่ายโปรแกรมมิ่งของเครือโรงภาพยนตร์พบว่าเครือโรงภาพยนตร์ต่างก็ให้ความสนใจกับภาพยนตร์เรื่องนี้ และรีบออกกำหนดการของวันเข้าฉายภาพยนตร์เรื่องนี้ ทั้งนี้ในส่วนของการประเมินผลในส่วนอื่นจำเป็นต้องรอในเรื่องของรายได้หลังจากการฉายในโรงภาพยนตร์เสร็จสิ้นลง เพื่อศึกษาถึงผลสำเร็จของภาพยนตร์เรื่องนี้ต่อไป

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

การศึกษานี้มุ่งเน้นการนำเสนอความเชื่อและวัฒนธรรมของชนเผ่าภูไทผ่านภาพยนตร์แนวสยองขวัญ โดยอ้างอิงจากความศรัทธาใน พระพุทธรูปไม้ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่นในภาคอีสาน รวมถึงความเชื่อเรื่อง ภูตผีและพิธีกรรมบูชาบรรพบุรุษ ซึ่งฝังรากลึกอยู่ในสังคมอีสาน การวิจัยชี้ให้เห็นว่า ความเชื่อพื้นบ้านและตำนานท้องถิ่นสามารถนำมาต่อยอดเป็นเนื้อหาภาพยนตร์ที่มีเอกลักษณ์ และสร้างผลกระทบต่องานสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า อุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย โดยเฉพาะภาพยนตร์สยองขวัญ เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริม Soft Power ของประเทศไทย ภาพยนตร์แนวนี้นี้ได้รับความนิยมอย่างสูงในระดับสากล เนื่องจากมีรากฐานจากคติชนวิทยา และสะท้อนความกลัวอันเป็นสากลของมนุษย์ เมื่อวิเคราะห์ในบริบทของอีสาน พบว่าความเชื่อเกี่ยวกับ พระไม้ และพิธีกรรมของชนเผ่าภูไท มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นโครงเรื่องของภาพยนตร์ ที่สามารถสร้างความน่าสนใจให้กับผู้ชมทั้งใน และต่างประเทศ ประเด็นสำคัญที่ได้จากการวิจัย ได้แก่

- 1) ความเชื่อ และศาสนาเป็นหัวใจของวิถีชีวิตชนเผ่าภูไท พระไม้เป็นตัวแทนของศรัทธาในพระพุทธศาสนา ส่วนพิธีกรรมเกี่ยวกับภูตผีสะท้อนถึงระบบความเชื่อเรื่องวิญญาณที่ยังคงอยู่ในสังคมอีสาน
- 2) ภาพยนตร์เป็นสื่อกลางในการอนุรักษ์ และเผยแพร่วัฒนธรรม การใช้สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมอีสานในภาพยนตร์ช่วยส่งเสริมความเข้าใจ และความตระหนักรู้เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม
- 3) Soft Power และอุตสาหกรรมภาพยนตร์สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว สถานที่ถ่ายทำ เช่น ถ้ำศิรีบรรพต และมหาวิทยาลัยขอนแก่น สามารถกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน
- 4) การผสมผสานแนวคิดความเชื่อพื้นบ้าน และศาสนาเข้ากับแนวภาพยนตร์สยองขวัญ ช่วยเพิ่มมิติทางวัฒนธรรมให้กับภาพยนตร์ ทำให้เกิดเรื่องราวที่แปลกใหม่ และแตกต่างจากภาพยนตร์สยองขวัญทั่วไป

โดยสรุป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการผลิตภาพยนตร์แนวสยองขวัญที่มีรากฐานจากวัฒนธรรมอีสาน สามารถเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่อัตลักษณ์ไทย ขณะเดียวกันยังสามารถสร้างความบันเทิง และสร้างผลกระทบเชิงบวกต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในระดับสากล

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 บทบาทของความเชื่อในสังคมอีสาน และการถ่ายทอดผ่านภาพยนตร์

การที่ “พระไม้” และ พิธีกรรมบูชาภูตผี เป็นหัวใจของความเชื่อในชนเผ่าภูไท แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมอีสานยังคงยึดโยงกับระบบความเชื่อดั้งเดิม แม้ว่าจะได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนา การนำเสนอความเชื่อเหล่านี้ในภาพยนตร์สยองขวัญ ไม่เพียงแต่ช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ยังเป็นการเผยแพร่วิถีชีวิตของชนเผ่าภูไทในระดับสากล อย่างไรก็ตาม ควรพิจารณาว่าการใช้ ความเชื่อทางศาสนา และ วัตถุทางศักดิ์สิทธิ์ เป็นองค์ประกอบในหนังสยองขวัญ อาจกระทบต่อมุมมองของผู้ที่มีศรัทธาในเรื่องดังกล่าว จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงขอบเขตของการนำเสนอ เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรม

2.2 ศักยภาพของภาพยนตร์สยองขวัญในการสร้าง Soft Power

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า อุตสาหกรรมภาพยนตร์สยองขวัญของไทย เป็นที่นิยมในระดับสากล เนื่องจากมีความเป็นเอกลักษณ์ และสะท้อนถึง ความกลัวในเชิงวัฒนธรรม ที่สามารถเข้าถึงผู้ชมจากหลากหลายประเทศได้ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดผลในเชิง Soft Power อย่างแท้จริง ภาพยนตร์ต้องถูกออกแบบให้ดึงดูดผู้ชมในวงกว้าง และสามารถสร้างอิทธิพลเชิงวัฒนธรรม โดยให้ต่างชาติรู้จักและสนใจวัฒนธรรมอีสานมากขึ้น นอกจากนี้ การผลิตภาพยนตร์ต้องคำนึงถึงการเล่าเรื่องให้ทันสมัย มีโปรดักชันคุณภาพสูง และตอบโจทย์ตลาดต่างประเทศ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับอุตสาหกรรมภาพยนตร์สยองขวัญของประเทศอื่น ๆ เช่น ญี่ปุ่น หรือ เกาหลีใต้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว

การที่สถานที่ถ่ายทำ เช่น ถ้ำศิรินทรพต หรือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อาจกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ถือเป็นประโยชน์สำคัญที่ภาพยนตร์สามารถมอบให้กับชุมชนท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ควรมีการวางแผน และสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ไม่ให้เป็นเพียงกระแสชั่วคราวที่จบลงหลังจากหนังออกฉาย

2.4 โอกาสและข้อจำกัดของการผสมผสานวัฒนธรรมกับแนวสยองขวัญ

การนำความเชื่อดั้งเดิมมาสร้างเป็น ภาพยนตร์แนวสยองขวัญ ถือเป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มมิติทางวัฒนธรรมให้กับภาพยนตร์ แต่ก็มีข้อจำกัด เช่น

2.4.1 ต้องคำนึงถึงความละเอียดอ่อนในการตีความวัฒนธรรม ไม่ให้เกิดการบิดเบือนความหมาย หรือทำให้ชุมชนท้องถิ่นรู้สึกไม่พอใจ

2.4.2 ควรที่ปรึกษาผู้รู้ด้านวัฒนธรรมอีสาน เพื่อให้การเล่าเรื่องมีความสมจริง และให้เกียรติความเชื่อของชนเผ่าภูไท

2.4.3 การใช้ความเชื่อทางศาสนาในภาพยนตร์สยองขวัญ ต้องไม่ทำให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นการลบหลู่ หรือทำให้ศาสนาดูเป็นเรื่องน่ากลัวเกินไป

เอกสารอ้างอิง

- กานต์ กาญจนพิมาย, ตรีชฎา สุขเกษม, อุษา กลมพันธ์, ศิริประภา รัตนรวมการ, และ ศิริประภา สันตะวงศ์. (2566). คุณค่า และความงามของพระพุทธรูปไม้อีสานในวัดอาม้อย. วารสารศิลปและวัฒนธรรมกลุ่มแม่น้ำมูล. 12(2) : 59-67.
- นิยม วงศ์พงษ์คำ. (2557). พระพุทธรูปไม้ในภาคอีสาน. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิยม วงศ์พงษ์คำ. (2567). รายงานผลการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย: โครงการพระพุทธรูปอีสาน: หมายและการตีความหมายในมุมมองคนท้องถิ่นในพื้นที่ภาคอีสาน. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

https://explore.nrct.go.th/file_upload/submitter/file_upload//faadc25f0710758676102815c69bf72b9d763256fb50159e.pdf

พระมหาพนกตสารโ. (2560). พระพุทธรูปไม้: คุณค่าและคติธรรมที่มีต่อวิถีชีวิตคนอีสาน. *วารสารวิชาการธรรมทศน์*. 17(2) : 99-114.

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. (2561). *เทศกาลและพิธีกรรมทางศาสนาพราหมณ์-ฮินดู*. Retrieved 12 สิงหาคม 2568, from http://courseware.npru.ac.th/admin/files/20170116113300_1034d25f0a4c5cc7297669bd7d1714a9.pdf

รัชนิกร ไวกุล. (2562). ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการอนุรักษ์ประเพณีการเหยาของชาวภูไท. *Journal of Arts Management*. 3(1) : 53-68.

สุกัญญา สมไพบูลย์. (2566). *หนังสือไทย คืออะไร*. Retrieved 1 มีนาคม 2568, from https://www.silpa-mag.com/on-view/article_105818

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2557). *หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานจังหวัดนครพนม. (2561). *พิธีเหยา (รักษาคนป่วยแบบโบราณ)*. Retrieved 1 มีนาคม 2568, from <http://www2.nakhonphanom.go.th/charm/detail/66>

Sakorn, P. (2023). A Study of an Adaptation of an E-San Novel to Screen Play: A Case Study of Ratree. (2023). *Journal of Namibian Studies : History Politics Culture*. 34(2) : 819-833. <https://doi.org/10.59670/jns.v34i.1746>

Sornsena, S., Apirating, P., & Suksamran, S. (2021). The Beliefs and Aesthetics of Isaan Heritage Trees. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*. 10(3) : 158-167. <https://doi.org/10.36941/ajis-2021-0072>

Thapkhampa, P. K. ., Leeka, J., & Ritthithit, P. J. (2022). The Belief on the Building of Wooden Buddha of Isan People. *Journal of Graduate MCU KhonKaen Campus*. 9(3) : 26-40.